

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/8/2020
Identifikačné číslo spisu: 3019200248
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3019200248.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD., v právnej veci žalobcu: Ľ. L., nar. XX. B. XXXX, bytom T. XX, J., právne zast. Advokátskou kanceláriou JUDr. Jaroslav Čiběnka s.r.o., so sídlom F. Urbánka 797/14, Púchov, IČO: 47 254 181, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 1386-6/2019-BA zo dňa 08. apríla 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. novembra 2019, č. k. 18Sa/26/2019-44, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. novembra 2019, č. k. 18Sa/26/2019-44, z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej v texte rozhodnutia len „krajský súd“ alebo „správny súd“) právoplatným rozsudkom č.k. 18Sa/26/2019-44 zo dňa 14. novembra 2019 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 1386-6/2019-BA zo dňa 08. apríla 2019 (ďalej len „rozhodnutie žalovanej“), ktorým vykonala opravu výrokovej časti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 200-030418-CA04/2018 zo dňa 30. novembra 2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) - ktorým podľa § 49 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) nebol žalobcovi priznaný nárok na materské v období od 02. októbra 2018 do skončenia dôvodu na jeho poskytovanie - tak, že slová „v období od 2. októbra 2018 do skončenia dôvodu na jeho poskytovanie“ nahradila slovami „ktorý si uplatnil od 2. októbra

2018“ v ostatnom odvolanie zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že z administratívneho spisu zistil, že žalobca si žiadosťou o materské č. B 0941528 zo dňa 02. októbra 2018 uplatnil nárok na materské v súvislosti s prevzatím syna T. L., nar. XX. T.Á. XXXX do starostlivosti odo dňa 02. októbra 2018. Uvedený nárok si uplatnil ako iný poistenec z povinného nemocenského poistenia zamestnanca zamestnávateľa Petrolservis - Fire Servis, spol. s r.o., ktorý na žiadosti potvrdil, že žalobcovi bola rodičovská dovolenka poskytnutá od 02. októbra 2018, pričom žalobca naposledy pracoval dňa 01. októbra 2018. Spolu so žiadosťou o materské predložil :

- dohodu medzi rodičmi o prevzatí dieťaťa do starostlivosti zo dňa 02. októbra 2018, v ktorej žalobca čestne prehlásil, že dieťa T. L. preberá odo dňa 02. októbra 2018 do svojej starostlivosti,
 - pracovnú zmluvu uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou SEPROT - SERVIS, s.r.o. Púchov a žalobcom, podľa ktorej nastúpil do práce dňa 01. februára 2008 ako operátor ohlasovne požiarov s pracovným časom 37 a 1/2 h v nepretržitej prevádzke,
 - dohodu o zmene pracovnej zmluvy uzatvorenú medzi spoločnosťou SEPROT - SERVIS, s.r.o., Púchov a žalobcom dňa 27. marca 2008, z ktorej vyplýva, že od 01. marca 2008 sa mení druh práce na hasič,
 - dohodu o zmene obsahu pracovnej zmluvy uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou Falek Fire Services a.s. a žalobcom dňa 16. júla 2012, podľa ktorej žalobca s účinnosťou od 01. augusta 2012 vykonáva prácu Hasič technik strojník na úväzok 1,0 pracovného miesta,
 - pracovnú zmluvu uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou Petrolservis - Fire Servis, spol. s r.o. a žalobcom, v ktorej je ako druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma a jeho stručná charakteristika uvedená: "Hasič. Zabezpečuje a zodpovedá za prevádzku ohlasovne požiarov počas služby. Vedie evidenciu a dokumentáciu o rádiovnej prevádzke. Podieľa sa na spracovaní dokumentácie o zásahu. Podieľa sa na príprave družstva v rámci svojej odbornosti. Samostatne vykonáva odbornú činnosť pri údržbe prostriedkov spojovacej služby a ďalších technických prostriedkov ohlasovne požiarov. Zodpovedá za dokumentáciu a evidenciu o prevádzke prostriedkov spojovacej služby. Plní ďalšie pokyny nadriadených." Miestom výkonu práce je Continental Púchov, zamestnanec nastúpi do práce dňa 02. októbra 2018, pracovný čas zamestnanca sa riadi § 85 Zákonníka práce a je 37 a 1/2 hodiny týždenne. Zamestnanec v prípade potreby zamestnávateľa súhlasil so zmenou dohodnutého pracovného času na kratší alebo dlhší pracovný čas, ktorý určí zamestnávateľ vzhľadom na prevádzkové možnosti.
- Ďalej predložil dohodu o vykonaní práce uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou Petrolservis - Fire Servis, spol. s r.o. a žalobcom dňa 16. februára 2018, v ktorej je dojednaná pracovná úloha: Protipožiarna asistancia, výkon obslužných, kontrolných, hasiacich a záchranných prác, miestom výkonu práce je ZHU Continental Púchov, pracovnoprávny vzťah začína 19. februára 2018, pracovná úloha bude vykonaná do 31. decembra 2018, dojednaný rozsah práce (pracovnej úlohy): 350 hodín,
- dohodu o vykonaní práce uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou B - ext, s. r. o. a žalobcom zo dňa 08. januára 2018, z ktorej vyplýva, že dohodnutou pracovnou úlohou je pomocný pracovník podľa pokynov zamestnávateľa, dohodnutý rozsah práce max. 350 h za rok, miestom výkonu práce je SR, pracovná úloha sa má vykonať v dobe od 09.01.2018 do 21.12.2018,
 - rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica zo dňa 03. októbra 2018 o odňatí rodičovského príspevku p. J. L., t.j. matke dieťaťa odo dňa 01. novembra 2018 a rodný list dieťaťa T. L..

3. Podľa registračného listu FO - zmena zo dňa 24. septembra 2018, žalobcovi začne rodičovská dovolenka od 02. októbra 2018 a súčasne podľa registračného listu FO - prihláška zo dňa 24. septembra 2018 mu dňom 02. októbra 2018 vznikne u toho istého zamestnávateľa nové nemocenské poistenie. Podľa evidencie žalovanej matky dieťaťa J. L. ako zamestnankyňa spoločnosti Petrolservis - Fire servis, spol. s r.o. mala prerušené obdobie poistenia od 01.04.2017 do 30.06.2018, kedy jej skončila materská, resp. rodičovská dovolenka a od 01. júla 2018 je žalovanou evidovaná ako registrovaná zamestnankyňa uvedeného zamestnávateľa.

4. Z evidencie dochádzky žalobcu predloženej zamestnávateľom, spoločnosťou Petrolservis - Fire servis, spol. s r.o., bolo zistené, že žalobca v septembri 2018 odpracoval 10 pracovných zmien v trvaní

spolu 115 hodín, v októbri 2018 13 pracovných zmien v trvaní spolu 149,5 hodín, v novembri 2018 14 pracovných zmien v trvaní spolu 161 hodín, v decembri 2018 14 pracovných zmien v trvaní spolu 161 hodín a v januári 2018 15 pracovných zmien v trvaní celkom 172,5 hodín. Matka dieťaťa zamestnaná u toho istého zamestnávateľa odpracovala podľa evidencie dochádzky v septembri 2018 16 pracovných zmien v trvaní spolu 120 hodín, v októbri 2018 18 pracovných zmien v trvaní spolu 135 hodín, v novembri 2018 18 pracovných zmien v trvaní spolu 142,5 hodín, v decembri 2018 11 pracovných zmien v trvaní spolu 82,5 hodín a v januári 2018 21 pracovných zmien v trvaní celkom 165 hodín.

5. Na základe uvedených skutočností a predložených dokladov správny orgán prvého stupňa vydal dňa 30. novembra 2018 rozhodnutie, ktorým nepriznal žalobcovi nárok na materské od 02. októbra 2018. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca včas odvolanie, o ktorom rozhodla žalovaná napadnutým rozhodnutím zo dňa 08. apríla 2019 dôvodiac, že jednou zo zákonných podmienok vzniku nároku na materské je prevzatie dieťaťa do starostlivosti s následným poskytovaním starostlivosti. Uzatvorenou dohodou otec dieťaťa preberá starostlivosť, ktorú pôvodne poskytovala matka, a pre ktorú otec prerušuje svoju pracovnú činnosť. V prejednávanej príhode matka dieťaťa od 01. júla 2018 opätovne začala vykonávať zárobkovú činnosť a otec dieťaťa vykonáva naďalej zárobkovú činnosť. Za tejto situácie nenastala u žalobcu zmena životnej situácie a jedná sa o fiktívnu dohodu o prevzatí dieťaťa do starostlivosti. Žalovaná mala za to, že žalobca nespĺnil podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti. Poskytnutie materského by odporovalo účelu nemocenských dávok, ktoré nahrádzuje stratu príjmu v dôsledku vzniku sociálnej situácie. K pojmu starostlivosť uviedla, že tento pojem nemožno analogicky vysvetľovať ako pre účely rodičovského príspevku.

6. Krajský súd uviedol, že medzi účastníkmi konania zostalo sporným splnenie zákonných podmienok žalobcom na priznanie materského ako nemocenskej dávky inému poistencovi - otcovi dieťaťa. Žalobca v konaní namietal nepriznanie nároku na materské z dôvodu výkonu ďalšej závislej činnosti na základe vzniku nového pracovnoprávneho vzťahu zakladajúceho mu ďalšie nemocenské poistenie. Zostalo tak sporným, či nové zamestnanie žalobcu na plný pracovný úväzok malo za následok vznik podmienok, ktoré objektívne vylúčili prevzatie starostlivosti o dieťa a jej súčasné poskytovanie.

7. Účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie straty príjmu zo zárobkovej činnosti, ku ktorej dochádza v dôsledku zákonom predvídaných životných situácií (napr. materstvo, ale aj prevzatie dieťaťa do starostlivosti - v prípade iného poistenca). Na vznik nároku na materské je potrebné splnenie všeobecných podmienok stanovených v § 30 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorými sú: existencia nemocenského poistenia, resp. plynutie ochrannej lehoty v deň vzniku dôvodu na poskytnutie dávky, t.j. v prípade materského inému poistencovi ku dňu prevzatia dieťaťa do starostlivosti a súčasne absencia zdaniteľného príjmu zo závislej činnosti zakladajúceho poistný vzťah, z ktorého si žiadateľ uplatňuje nárok na materské v období starostlivosti o dieťa. Súčasne je nevyhnutné splniť osobitné podmienky stanovené v § 49 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorými sú prevzatie dieťaťa do starostlivosti na základe dohody s matkou a zároveň starostlivosť otcom dieťaťa, vek dieťaťa, najmenej 270 dní nemocenského poistenia pred dňom prevzatia dieťaťa do starostlivosti, uplynutie 6 týždňov odo dňa pôrodu a nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou. Úmyslom zákonodarcu bolo odškodňovať iba skutočné, nie formálne prevzatie starostlivosti o dieťa a s tým spojené skutočné poskytovanie starostlivosti dieťaťu priamo osobou uplatňujúcou si z dôvodu jej poskytovania s tým spojený nárok na materské. Uvedená požiadavka vyplýva z § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ktorý s ukončením, resp. prerušením starostlivosti o dieťa z iných, ako zdravotných dôvodov, spája zánik nároku na materské, a to dňom ukončenia starostlivosti o dieťa.

8. Právna úprava predpokladá stratu príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti. Ide o situáciu, že poistenec prevezme dieťa do starostlivosti s následkom ušlého príjmu z tej závislej činnosti, ktorá zakladá nemocenské poistenie, z ktorého bol uplatnený nárok na materské. Odporuje zmyslu a účelu zákona, aby bolo poskytované materské, t.j. nemocenská dávka, počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti, naďalej vykonáva závislú činnosť za takých pracovných podmienok, ktoré vylučujú, aby mohol poskytovať starostlivosť dieťaťu.

9. V posudzovanom prípade bolo preukázané, že žalobca si nárok na materské uplatnil od 02. októbra 2018 z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého dňa 01. februára 2008 a ktorý bol prerušený nástupom na rodičovskú dovolenku. Dňa 02. októbra 2018 žalobcovi vznikol ďalší pracovný pomer k tomu istému zamestnávateľovi, s ktorým mal dojednané obdobné pracovné podmienky, aké v predchádzajúcom pracovnoprávnom vzťahu, keď podľa pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého 02. októbra 2018 miestom výkonu práce žalobcu bol opäť Continental Púchov a týždenný pracovný čas bol dohodnutý v rozsahu 37 a 1/2 hodiny týždenne. Oba uvedené pracovné pomery, tak ten založený pracovnou zmluvou zo dňa 01. februára 2008, ako aj pracovný pomer zo dňa 02. októbra 2018, založili žalobcovi dve samostatné nemocenské poistenia. Z nich plynúce nároky treba v súlade s § 58 zák. č. 461/2003 Z.z. rozlišovať a posudzovať samostatne z každého vzniknutého nemocenského poistenia.

10. Z uvedeného vyplýva, že dňom prevzatia dieťaťa do starostlivosti, t.j. 02. októbra 2018, žalobca formálne vykázal splnenie podmienok podľa § 30 a 49 zák. č. 461/2003 Z.z. na priznanie nároku na materské, ktorý si uplatnil z pracovného pomeru vzniknutého 01. februára 2008. Dňom 02. októbra 2018 žalobcovi súčasne vznikol ďalší, nový pracovný pomer, ktorý z pohľadu dojednaných pracovných podmienok, ako sú týždenný pracovný čas v rozsahu 37 a 1/2 hodiny týždenne a miesto výkonu práce, zabránil, aby mohol starostlivosť o dieťa reálne prevziať a poskytovať ju v súlade so zákonom. Nemožno tak konštatovať, že za trvania ďalšieho pracovného pomeru, sa žalobca skutočne stará o dieťa. Vzhľadom k týmto skutočnostiam v danom prípade nedošlo k zmene životnej situácie žalobcu, ktorá by si vyžadovala kompenzáciu príjmu. Žalobca nemá stratu príjmu zo zárobkovej činnosti, preto nemôže dôjsť k naplneniu kompenzačného účelu nemocenského poistenia. Zo strany žalobcu došlo len k formálnemu nástupu na rodičovskú dovolenku, a tiež k formálnemu prevzatiu dieťaťa do starostlivosti.

11. V prejednávacom prípade navyše bola zistená ďalšia okolnosť brániaca priznaniu nároku na materské. Podľa údajov žalovanej, ktoré boli potvrdené prehľadom pracovnej dochádzky oboch rodičov dieťaťa, vyplynulo, že matka dieťaťa opätovne nastúpila do práce už 01. júla 2018. Ku dňu 02. októbra 2018, kedy malo dôjsť k prevzatiu starostlivosti o dieťa otcom dieťaťa od matky dieťaťa, tak nemohlo k deklarovanej prevzatiu starostlivosti od matky dieťaťa v skutočnosti dôjsť. Matka dieťaťa už nebola na materskej, rodičovskej dovolenke a otec dieťa tak nemohol od nej prevziať starostlivosť o dieťa, ako to predpokladá platná právna úprava.

12. Preto pokiaľ ide o dohodu rodičov, touto síce žalobca deklaroval prevzatie dieťaťa do svojej starostlivosti, ale išlo len o dohodu fiktívnu, nie myslenú vážne, ak sa v starostlivosti o dieťa zo strany otca nič nezmenilo v dôsledku pokračujúceho výkonu práce na základe nového pracovného pomeru. Jedná sa len o formálne naplnenie podmienky zákona, ak skutočnú starostlivosť neposkytuje ani matka dieťaťa, ktorá od 01. júla 2018 nastúpila späť do zamestnania. Žalovaná tak vyvodila správny záver, že odo dňa 02. októbra 2018, kedy žalobca začal vykonávať zárobkovú činnosť v rovnakom rozsahu ako pred uplatnením nároku na materské, reálne nezabezpečuje tú časť starostlivosti o dieťa, ktorú do formálne deklarovanej prevzatia dieťaťa mala vraj zabezpečovať jeho matka. Skutočné správanie sa rodičov tak nezodpovedá dohode medzi rodičmi zo dňa 02. októbra 2018, v zmysle ktorej žalobca prevzal dieťa dňa 02. októbra 2018 do svojej starostlivosti a túto mal následne dieťaťu aj poskytovať.

13. Je pravdou, že žiadny právny predpis nezakazuje otcovi, ako inému poistencovi po dobu poberania materského vykonávať závislú činnosť, t.j. môže mať príjem z iného nemocenského poistenia. Z § 30 písm. b) zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že poistenec nesmie mať príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ z toho pracovného vzťahu, z ktorého si uplatňuje nárok na materské. To nevyklučuje možnosť mať zdaniteľný príjem z iného pracovného vzťahu, t.j. z iného nemocenského poistenia. Zároveň okrem tejto všeobecnej podmienky nároku na nemocenskú dávku, t.j. v danom prípade na materské, musí žiadateľ spĺňať aj ďalšie osobitné podmienky zákona, a to konkrétne podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti po dohode s matkou a podmienku zabezpečovania starostlivosti takémuto dieťaťu.

14. Splnenie týchto podmienok nie je možné posudzovať izolovane. Výkon inej zárobkovej činnosti iným

poistencom z titulu iného pracovného vzťahu ako toho, z ktorého si uplatňuje nárok na materské, v zásade nie je prekážkou vzniku nároku na materské, pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich plnenia bolo možné reálne poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Nemožno pritom akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti. Sociálna poisťovňa preto oprávnenne skúmala, či tomu tak nie je, pričom uzavretie dohody rodičov a prevzatie dieťaťa do starostlivosti iného poistenca a zabezpečovanie starostlivosti tomuto dieťaťu musí vyhodnocovať individuálne u každého dieťaťa. V rámci zisťovania skutkového stavu veci musí postupovať tak, aby boli prostriedky na nemocenské vynakladané účelne, zároveň musí vykladať zákon tak, aby nepoprela jeho zmysel a účel.

15. Krajský súd sa nestotožnil s názorom žalobcu v správnej žalobe, že pojem starostlivosť treba vykladať ako riadnu starostlivosť v zmysle zák. č. 571/2009 Z.z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 571/2009 Z.z.“), ktorý umožňuje zabezpečiť poskytovanie starostlivosti o dieťa aj pomocou inej fyzickej, či právnickej osoby. Pojem riadna starostlivosť zavedený zákonom č. 571/2009 Z.z., umožňujúci zabezpečenie (poskytovanie) starostlivosti o dieťa aj pomocou inej fyzickej, či právnickej osoby, zodpovedá účelu rodičovského príspevku ako štátnej dávky, ktorou štát prispieva na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa, nie však vyššie vymedzenému účelu materskej dávky. Materské a rodičovský príspevok sú dve rozdielne dávky, čo do charakteru, účelu, za ktorým sú poskytované, podmienok ich poskytovania, ich právnej úpravy, oprávnených subjektov, ktorým sa dávka poskytuje, ako aj subjektu, ktorý tieto dávky vypláca. Tieto dávky si nemožno zamieňať, resp. vzťahovať podmienky jednej dávky na druhú. Materské má svoju konkrétnu právnu úpravu, tzv. lex specialis, a tou je zákon používajúci pojem starostlivosť. Ten má rovnakú právnu silu ako zák. č. 571/2009 Z.z., ktorý je špeciálnym právnym predpisom vo vzťahu k rodičovskému príspevku. Medzi týmito právnymi predpismi neexistuje vzťah generálneho predpisu voči špeciálnemu predpisu, umožňujúci vzájomné prelínanie týchto úprav. Vzhľadom na tieto skutočnosti nie je daný právny základ pre aplikáciu ustanovení zák. č. 571/2009 Z.z., resp. iného špeciálneho predpisu na materské. Krajský súd pripustil, že analogické použitie pojmu riadna starostlivosť podľa zák. č. 571/2009 Z.z. aj pre účely sociálneho poistenia je možné len čo do obsahu tohto pojmu, ktorý je vysvetlený v ustanovení § 3 ods. 3 zák. č. 571/2009 Z.z. Tým je však možnosť analógie vyčerpaná. Ostatné podmienky, ako je aj spôsob, ktorým sa samotná starostlivosť o dieťa zabezpečuje, je možné aplikovať len pre účely zák. č. 571/2009 Z.z.

16. Krajský súd ďalej poukázal na odlišnú formuláciu podmienok pre priznanie týchto rôznych dávok. Zatiaľ čo zák. č. 571/2009 Z.z. používa pojem „zabezpečuje“, ktorý pripúšťa aj iný spôsob obstarania, zadováženia starostlivosti, § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. pracuje s pojmom „prevezme“. Vzhľadom k použitým rozdielnym pojmom bol krajský súd toho názoru, že za okolností, ktoré existujú v súdnom prípade, pojem starostlivosť treba vykladať ako osobnú starostlivosť, ktorú pre odkázanosť dieťaťa je celodenne povinný poskytovať rodič dieťaťa, spravidla matka dieťaťa. Otec dieťaťa ako iný poistenec potom už len preberá starostlivosť od matky, ktorá sa začala starať o dieťa v bezprostrednej súvislosti s jeho narodením. Z povahy tejto povinnosti vyplýva, že sa jedná o starostlivosť matky o novonarodené dieťa, ktoré je odkázané na osobnú a celodennú starostlivosť svojich rodičov, resp. aspoň jedného z nich. V duchu tohto výkladu iný poistenec preberá starostlivosť a vstupuje do nej v rovnakom rozsahu, ako ju poskytovala matka dieťaťa. O tom, že inému poistencovi vzniká nárok na materské len za podmienky prevzatia dieťaťa do osobnej starostlivosti a následného poskytovania osobnej starostlivosti, svedčí aj znenie § 51 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré prevzatie starostlivosti od poistenca inou fyzickou alebo právnickou osobou, resp. ukončenie starostlivosti spája so zánikom nároku na materské.

17. Krajský súd zastával názor, že v danom prípade došlo k obchádzaniu zákona. Konanie „in fraudem legis“ predstavuje postup, kedy sa niekto správa tak, aby zámerne dosiahol právnou normou upravené podmienky, t.j. predstiera (simuluje) splnenie zákonom požadovaných podmienok, pričom v skutočnosti sa jedná len o simulovanie splnenia týchto zákonných podmienok pre vyhovenie žiadosti, t.j. priznanie nároku. V danom prípade prerušenie pracovného vzťahu rodičovskou dovolenkou a uzatvorenie nového pracovného vzťahu na plný pracovný úväzok, s miestom výkonu práce u pôvodného zamestnávateľa napĺňa predpoklady obchádzania zákona. Rovnako simulovanou je aj dohoda

rodičov o prevzatí starostlivosti, pretože jej nezodpovedá skutočné správanie sa rodičov. Pri obchádzaní zákona je podstatným to, čo svojím konaním, uzavretými úkonmi mienil žalobca dosiahnuť. V danom prípade tým bolo dosiahnutie neoprávneného finančného prospechu, avšak bez zmeny životnej situácie.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti krajský súd dospel k záveru, že orgány verejnej správy postupovali v súlade so zákonom, pre svoje rozhodnutie si zadovážili dostatok skutkových podkladov, na základe ktorých náležitým spôsobom zistili skutkový stav a vyvodili správny právny záver.

19. O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 168 SSP tak, že procesne úspešnej žalovanej nepriznal náhradu trov konania, pretože jej žiadne dôvodne vynaložené trovy nevznikli a trovy konania si v prípade úspechu žalovaná ani neuplatnila.

II.

Kasačná sťažnosť

20. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote s poukazom na § 440 ods. 1 písm. g) SSP kasačnú sťažnosť dôvodiac, že krajský súd nesprávne vyhodnotil splnenie podmienok na poskytnutie nemocenskej dávky materské, keď ustálil, že v dôsledku nového pracovného pomeru žalobcu nedošlo k jeho faktickému prevzatíu mal. dieťaťa do starostlivosti.

21. Ustanovenie § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. vymedzuje všeobecné podmienky nároku fyzickej osoby na nemocenské dávky tak, že splnila podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannnej lehote a nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1. Žalovaná v napadnutom rozhodnutí uviedla, že zákon v znení neskorších predpisov nevyklučuje vykonávanie práce z iného pracovnoprávneho vzťahu, ako z toho, z ktorého bol uplatnený nárok na materské. Vzhľadom k tomu, že predmetný zákon u zamestnancov podmieňuje vznik nároku na nemocenské dávky súčasne i existenciou nemocenského poistenia, resp. plynutím ochrannej lehoty, možno uzavrieť, že obe podmienky priznania nároku na nemocenské dávky, resp. materské boli v prípade žalobcu splnené.

22. Zákon č. 461/2003 Z.z. v § 49 ods. 1 vymedzuje i osobitné podmienky nároku tzv. iného poistenca na priznanie dávky materské, a to prevzatie dieťaťa do starostlivosti a starostlivosť o toto dieťa (k čomu sa vyžaduje uzatvorenie dohody medzi otcom dieťaťa a matkou dieťaťa), vek dieťaťa (materské sa vypláca najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa), nemocenské poistenie počas najmenej 270 dní v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti, uplynutie 6 týždňov odo dňa pôrodu, a nepoberanie materského alebo rodičovského príspevku matkou dieťaťa.

23. Žalovaná, resp. aj jej pobočka nepriznanie nároku na materské odôvodnila tým, že žalobca naďalej vykonáva pracovnú činnosť, z ktorej dosahuje príjem v porovnateľnej výške ako z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil a zároveň nedošlo ani k úprave jeho pracovného času tak, aby mohol prevziať starostlivosť o dieťa, v dôsledku čoho reálne nezabezpečuje tú časť starostlivosti o dieťa, ktorú do prevzatia zabezpečovala matka dieťaťa. Splnenie ostatných osobitných podmienok na priznanie nároku na materské teda žalobca považoval zo strany žalovanej za nespochybné.

24. V zák. č. 461/2003 Z.z. sa nenachádza legálna definícia pojmu „starostlivosť“. Vzhľadom k tomu, že v predmetnom ustanovení zákona absentuje prívlastok „osobná“ starostlivosť, resp. ktorý sa o dieťa stará „osobne“, nemožno priznanie nároku na materské viazať na samotnú skutočnosť, že žalobca ako otec dieťaťa nezabezpečuje starostlivosť o svoje mal. dieťa osobne.

25. V zák. č. 571/2009 Z.z. je podmienka riadnej starostlivosti oprávnenej osoby o dieťa splnená, ak sa oprávnená osoba o fyzický a psychický vývin primeraný veku dieťaťa, primeranú výživu, hygienu,

dodržiavanie preventívnych prehliadok a o výchovu dieťaťa stará osobne. Riadnou starostlivosťou treba rozumieť hmotné zabezpečenie dieťaťa, t.j. ubytovanie, stravovanie, ako aj starostlivosť o výchovu a zdravie dieťaťa. Musí ísť o takú starostlivosť, ktorá vytvára predpoklady zdravého vývoja dieťaťa, pričom prostriedky dosahovania potrebnej úrovne starostlivosti musia byť primerané veku dieťaťa a jeho zdravotnému stavu. Neplnenie podmienky riadnej starostlivosti o dieťa, napr. ak rodič dieťaťa nezabezpečí preventívne lekárske prehliadky, je dôvodom na rozhodnutie o zastavení výplaty rodičovského príspevku, resp. na zamietnutie žiadosti o príspevok.

26. Napriek tomu, že žalovaná v napadnutom rozhodnutí argumentuje tým, že nejde o totožné pojmy a nemala by sa v tomto prípade používať analógia výkladu, podľa názoru žalobcu v zmysle princípu terminologickej jednoty je nutné rovnaké pojmy používať v rovnakom význame naprieč celým právnym poriadkom. Z uvedeného teda neplynie nevyhnutná povinnosť zanechania pracovnej činnosti za účelom zabezpečovania starostlivosti o dieťa osobne. Starostlivosť je možné zabezpečovať aj prostredníctvom iných osôb.

27. Žalovaná v napadnutom rozhodnutí uviedla, že na splnenie podmienky nároku na materské musí ísť o faktické prevzatie dieťaťa do starostlivosti, čo dokazuje aj ust. § 51 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré rieši prerušenie starostlivosti o dieťa a s ním spojený zánik nároku na materské v prípade, ak sa poistenec prestal o dieťa starať. Ak by postačovala iba formálna starostlivosť o dieťa na základe dohody rodičov dieťaťa, resp. starostlivosť zabezpečovaná inou osobou, takéto ust. § 51 zák. č. 461/2003 Z.z. by nemalo logiku a bolo by nadbytočné.

28. Z ustanovenia § 51 zák. č. 461/2003 Z.z. žiadnym spôsobom nevyplýva potreba osobnej starostlivosti o mal. dieťa. Práve naopak, v prípade, že by sa na predmetné ustanovenie aplikovala definícia riadnej starostlivosti o dieťa v zmysle zák. č. 571/2009 Z.z., ustanovenie by dávalo význam a s istotou nemožno tvrdiť, že by nemalo logiku alebo, že by bolo nadbytočné.

29. Podľa názoru žalobcu, ak by zákonodarca pod pojmom „starostlivosť“ mal na mysli osobnú starostlivosť o mal. dieťa, celkom určite by to do § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. uviedol, a to tak, ako to napríklad uviedol aj v § 39 ods. 1 § 51 zák. č. 461/2003 Z.z., kde uviedol, že poistenec má nárok na ošetrovné, ak osobne a celodenne ošetruje choré dieťa, chorého manžela, chorú manželku, chorého rodiča alebo chorého rodiča manžela (manželky), ktorého zdravotný stav podľa potvrdenia príslušného lekára nevyhnutne vyžaduje ošetrovanie inou fyzickou osobou, alebo sa stará o dieťa do desiatich rokov veku.

30. Na pojednávaní uskutočnenom na krajskom súde dňa 14. novembra 2019 žalobca zdôrazňoval, že správne orgány zohľadnili len počet jeho odpracovaných hodín a výšku jeho príjmu, avšak opomenuli, že jeho nový pracovný vzťah bol z hľadiska pracovného času prispôbený jeho potrebám. Matka mal. dieťaťa pracuje u totožného zamestnávateľa ako žalobca, a teda nebol problém im pracovný čas prispôbiť tak, aby sa otec mohol plnohodnotne starať o mal. dieťa a v čase, kedy bol v práci, túto starostlivosť zabezpečovala matka mal. dieťaťa.

31. Krajský súd opomenul argumentáciu žalobcu týkajúcu sa § 39 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. a síce, že v predmetnom ustanovení zákona zákonodarca nevyhnutnosť osobnej starostlivosti docielil vložением slovného spojenia „osobne a celodenne“. Žalobca zastával názor, že ak by zákonodarca i v súvislosti s poskytnutím nemocenskej dávky materské mal v úmysle požadovať osobnú a celodennú starostlivosť o dieťa, celkom určite by rovnaké slovné spojenie vložil i do § 49 ods. 1 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z.

32. Z uvedených dôvodov žalobca navrhol, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. novembra 2019, č. k. 18Sa/26/2019-44, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne, aby rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. novembra 2019, č. k. 18Sa/26/2019-44, zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej č. 1386-6/2019-BA zo dňa 08. apríla 2019 zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

33. Žalovaná vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že zastáva právny názor, že na účely priznania nároku na materské pojem starostlivosť o dieťa obsiahnutý v § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. nie je možné vykladať v súlade s definíciou riadnej starostlivosti obsiahnutou v zák. č. 571/2009 Z.z. Nie je dôvod analogickej aplikácie pri pojmach starostlivosť použitom v zák. č. 461/2003 Z.z. a riadna starostlivosť definovaná v zák. č. 571/2009 Z.z., t.j. v inom právnom predpise, s rovnakou právnou silou, ktorý je špeciálnym právnym predpisom vo vzťahu k rodičovskému príspevku. Ak by bol chcel zákonodarca, aby sa uplatnila aj na účely nároku na materské definícia riadnej starostlivosti, ktorá je použitá v inom osobitnom predpise, bol by to do zák. č. 461/2003 Z.z. uviedol tak, ako je to uvedené pri osobnom rozsahu dôchodkového poistenia, t.j. § 15 ods. 1 písm. c) a d) zák. č. 461/2003 Z.z., nakoľko iba v tomto ustanovení sa vyžaduje riadna starostlivosť o dieťa, pričom v § 15 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. je definovaná riadna starostlivosť len na účely § 15 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., a to ako riadna starostlivosť podľa osobitného predpisu, ktorým je zák. č. 571/2009 Z.z.

34. Žalovaná zároveň poukázala na zásadný rozdiel medzi rodičovským príspevkom, nárok na ktorý je v zák. č. 571/2009 Z.z. podmienený zabezpečením riadnej starostlivosti o dieťa, a materským, nárok na ktorý je v zák. č. 461/2003 Z.z. podmienený prevzatím dieťaťa do starostlivosti a starostlivosťou o toto dieťa.

35. Rodičovský príspevok je štátnou sociálnou dávkou. Jeho účel je vyjadrený v § 1 ods. 2 zák. č. 571/2009 Z.z. tak, že štát ním prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa. Poskytuje sa všetkým rodičom v rovnakej sume na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa spravidla do troch rokov veku dieťaťa a rodičom sa pritom nevytvárajú žiadne obmedzenia pri uplatňovaní nároku na túto dávku; rodič môže vykonávať zárobkovú činnosť akoukoľvek formou, pričom výška príjmu z tejto činnosti nemá vplyv na nárok na rodičovský príspevok, ani na jeho výšku. Vyplyva to aj z dôvodovej správy k novele zák. č. 571/2009 Z.z. účinne od 01.01.2011.

36. Naproti tomu, materské je nemocenskou dávkou poskytovanou zo systému sociálneho poistenia, konkrétne z nemocenského poistenia, ktorého účel je vyjadrený v § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z., a to zabezpečiť poistencovi príjem, ktorý stratil alebo k zníženiu ktorého došlo v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva. Materské je opakujúca sa peňažná dávka, ktorá nahrádza mzdu alebo plat, resp. stratu príjmu počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa.

37.

Zák. č. 461/2003 Z.z. uvádza, že nárok na materské má iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará. Keďže uvedený právny predpis ďalej neuvádza, že túto starostlivosť je možné poskytovať riadne, a teda aj inou osobou, je zrejmé, že na účely nároku na materské je nevyhnutné, aby starostlivosť dieťaťa poskytovala osoba, ktorá ho do svojej starostlivosti prevzala. Formulácia slov uvedených v prvej vete § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z.: „Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, a ktorý sa o toto dieťa stará...“ neumožňuje iný logický ani gramatický výklad ako ten, že zákonodarca mal na mysli osobnú starostlivosť o dieťa. Ak by mal zákonodarca v úmysle umožniť poberanie materského aj osobám, ktoré starostlivosť o dieťa zabezpečia inou fyzickou alebo právnickou osobou, prvá veta § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. by bola formulovaná nasledovne: „Iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý zabezpečil starostlivosť o toto dieťa“, prípadne by znela nasledovne: „iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa riadne stará...“ s odvolaním na zák. č. 571/2009 Z.z. Taktiež by v tomto prípade bol irelevantný § 51 zák. č. 461/2003 Z.z. o zániku nároku na materské v prípade, ak dieťa prevezme do starostlivosti iná fyzická alebo právnická osoba, prípadne by bol irelevantný § 48 ods.

4 zák. č. 461/2003 Z.z., podľa ktorého sa podmienka starostlivosti o narodené dieťa považuje za splnenú v období, v ktorom je dieťa prijaté do ústavnej starostlivosti zdravotníckeho zariadenia.

38. Podľa názoru žalovanej pri posudzovaní nároku na materské § 49 ods. 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. nepostačuje len samotné uzatvorenie dohody rodičov dieťaťa o jeho prevzatí otcom; ide len o predpoklad smerujúci k zabezpečeniu a vykonávaniu starostlivosti o dieťa. Žalovaná v rámci posudzovania nároku iného poistenca na materské primárne skúma, či došlo k uzavretiu dohody rodičov, ale súčasne musí uzavretie tejto dohody, prevzatie dieťaťa do starostlivosti iného poistenca a zabezpečovanie starostlivosti tomuto dieťaťu vyhodnocovať individuálne u každého dieťaťa.

39. Žalovaná má povinnosť dbať na to, aby prostriedky základného fondu nemocenského poistenia boli vynakladané účelne, a pri výklade zákona musí postupovať tak, aby nepoprela jeho zmysel a účel, súčasne musí prihliadať aj na dobré mravy a spravodlivosť.

40. K námietke, že v § 39 zák. č. 461/2003 Z.z. je ustanovená podmienka osobnej a celodennej starostlivosti a v § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nie je, žalovaná uviedla, že toto ustanovenie je potrebné chápať v kontexte celého zákona a nie vytrhnuté z kontextu.

41. Žalovaná netvrdila, že musí ísť o celodennú starostlivosť, avšak trvala na tom, že musí ísť o starostlivosť, ktorú dieťaťu zabezpečuje práve osoba, ktorá si uplatnila nárok na materské z dôvodu prevzatia dieťaťa do starostlivosti a musí mu ju poskytovať v podstatne väčšom rozsahu, ako pred deklaroványm prevzatím dieťaťa do starostlivosti, čo však nie je prípad žalobcu.

42. Z okolností predmetného prípadu je zrejmé, že žalobca je aj po deklarovanom prevzatí dieťaťa do starostlivosti rovnako pracovne vytiažený, nedošlo u neho k takej zmene životnej situácie, resp. pracovných podmienok, aby reálne mohol prevziať tú časť starostlivosti, ktorú dieťaťu poskytovala matka a aby bolo možné konštatovať, že podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti a poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu vyžadovanú zák. č. 461/2003 Z.z. splnil.

43. Žalovaná konštatovala, že v prípade žalobcu dohoda rodičov bola uzavretá len za účelom formálneho naplnenia podmienok zák. č. 461/2003 Z.z., o čom svedčí aj evidencia dochádzky žalobcu pred dátumom deklaroványm ako deň prevzatia dieťaťa do starostlivosti od matky, t.j. pred 02. októbrom 2018, a od tohto dátumu, ktorá je podrobne popísaná v odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovanej.

44. Z uvedených dôvodov žalovaná navrhla, aby kasačný súd podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

Právne posúdenie kasačným súdom

45. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 452 ods. 1 SSP v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ včas (§ 443 ods. 2 písm. a/ SSP), preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednohlasne (§ 464 v spojení s § 139 ods. 4 SSP) dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti žalobcu nemožno priznať úspech.

46. Kasačný súd rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR. Rozsudok bol verejne vyhlásený 26. mája 2021 (§ 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP).

47. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

48. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

49. Podľa § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. sociálne poistenie podľa tohto zákona je nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva.

50. Podľa § 30 zák. č. 461/2003 Z.z. zamestnanec má nárok na nemocenskú dávku, ak

a) splnil podmienky ustanovené na vznik nároku na nemocenskú dávku počas trvania nemocenského poistenia alebo po jeho zániku v ochrannej lehote a

b) nemá príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa § 138 ods. 1, okrem príjmu, ktorý sa poskytuje z iného dôvodu, než za vykonanú prácu, za obdobie trvania dôvodu na poskytnutie nemocenskej dávky uvedeného v § 33 ods. 1, § 39 ods. 1, § 48 ods. 1 a § 49 ods. 1.

51. Podľa § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti a ktorý sa o toto dieťa stará, má nárok na materské odo dňa prevzatia dieťaťa do starostlivosti v období 28 týždňov od vzniku nároku na materské. Osamelý iný poistenec, ktorý sa stará o dieťa prevzaté do svojej starostlivosti, má nárok na materské v období 31 týždňov od vzniku nároku na materské a iný poistenec, ktorý prevzal do starostlivosti dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské 37 týždňov od vzniku nároku na materské. Iný poistenec má nárok na materské najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa, ak v posledných dvoch rokoch pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti bol nemocensky poistený najmenej 270 dní.

52. Podľa § 49 ods. 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. iný poistenec, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti, je otec dieťaťa po dohode s matkou dieťaťa, najskôr po uplynutí šiestich týždňov odo dňa pôrodu, a matka nepoberá materské alebo rodičovský príspevok.

53. Podľa § 51 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z., ak dieťa prevzala do starostlivosti iná fyzická osoba alebo právnická osoba z dôvodu, že sa poistenec podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie starať o dieťa pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské tomuto poistencovi zaniká dňom prevzatia dieťaťa do tejto starostlivosti a opätovne vzniká odo dňa prevzatia dieťaťa zo starostlivosti inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Nárok na materské trvá do uplynutia celkového obdobia trvania nároku na materské, najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa.

54. Podľa § 51 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov, sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

55. Podľa § 52 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. materské sa poskytuje za dni.

56. Podľa § 52 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. materské sa poskytuje za to isté obdobie len raz a len jednému poistencovi. To neplatí, ak inému poistencovi vznikne nárok na materské podľa § 49 ods. 1 počas obdobia uvedeného v § 48 ods. 9.

57. Podľa § 58 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. nárok na nemocenskú dávku sa posudzuje samostatne z každého nemocenského poistenia.

58. Podľa § 195 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

59. Podľa § 195 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

60. Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 571/2009 Z.z. rodičovský príspevok je štátna sociálna dávka, ktorou štát prispieva oprávnenej osobe na zabezpečenie riadnej starostlivosti o dieťa.

61. Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 571/2009 Z.z. oprávnená osoba má nárok na rodičovský príspevok, ak
a) zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa a
b) má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky (ďalej len "pobyt") alebo je osobou podľa osobitného predpisu.

62. Podľa § 3 ods. 3 zák. č. 571/2009 Z.z. riadna starostlivosť o dieťa podľa tohto zákona je starostlivosť poskytovaná dieťaťu v záujme všestranného fyzického vývinu a psychického vývinu dieťaťa, najmä primeraná výživa dieťaťa, hygiena dieťaťa, výchova dieťaťa a dodržiavanie preventívnych prehliadok dieťaťa podľa osobitného predpisu.

63. Podľa § 3 ods. 4 zák. č. 571/2009 Z.z. podmienka riadnej starostlivosti o dieťa sa považuje za splnenú, ak oprávnená osoba zabezpečuje riadnu starostlivosť o dieťa osobne alebo inou plnoletou fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

64. Kasačný súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý podrobne v odôvodnení rozsudku popísal krajský súd, z dôvodu nadbytočnosti, ktorý nebude opakovať.

65. Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým vykonala opravu výrokovej časti hore označeného prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava - ktorým podľa § 49 zákona č. 461/2003 Z.z. nebol žalobcovi priznaný nárok na materské v období od 02. októbra 2018 do skončenia dôvodu na jeho poskytovanie - tak, že slová „v období od 2. októbra 2018 do skončenia dôvodu na jeho poskytovanie“ nahradila slovami „ktorý si uplatnil od 2. októbra 2018“ v ostatnom odvolanie zamietla a prvostupňové rozhodnutie potvrdila.

66. Spornou bola medzi účastníkmi skutočnosť, či žalobca splnil jednu zo zákonných podmienok na priznanie materského, a to, či zamestnanie žalobcu na plný pracovný úväzok v zmysle pracovnej zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou Petrolservis - Fire Servis spol. s r.o. s nástupom do práce od 2. októbra 2018 malo za následok vznik podmienok, ktoré objektívne vylúčili prevzatie starostlivosti o mal. dieťať.

67. Žalovaná nepriznala žalobcovi nárok na uplatnenú nemocenskú dávku dôvodiac najmä dvoma skutočnosťami, a to nesplnením podmienky reálneho prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. a nesplnením podmienky naplnenia kompenzačného účelu predmetnej nemocenskej dávky predpokladaného § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z.

68. Podľa názoru kasačného súdu žalovaná posúdila zákonné podmienky na priznanie uplatneného nároku na materské v súlade s požiadavkou zák. č. 461/2003 Z.z. na kumulatívne splnenie podmienok podľa § 49 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 2 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. V predmetnej veci vychádzala zo skutočného stavu veci, keď z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že vykonala dôkazy potrebné na objasnenie veci.

69. Podstatou dávky nemocenského poistenia, ktorou je materské, je umožniť tehotnej žene pripraviť sa na narodenie dieťaťa a po jeho narodení starať sa o neho, a to počas materskej dovolenky. Ustanovenie § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. vytvára podmienky pre starostlivosť o dieťa aj pre iných poistencov, ktorým prostredníctvom dávky materského zabezpečuje príjem a kompenzuje jeho stratu počas rodičovskej dovolenky za splnenia zákonom stanovených podmienok.

70. Kasačný súd sa stotožnil s právnym názorom žalovanej v napadnutom rozhodnutí, na ktorý zároveň v tejto súvislosti poukazuje, že „na splnenie podmienky nároku na materské musí ísť o faktické prevzatie dieťaťa do starostlivosti, čo dokazuje aj ustanovenie § 51 zákona, ktoré rieši prerušenie starostlivosti o dieťa a s ním spojený zánik nároku na materské v prípade, ak sa poistenec prestal o dieťa starať. Ak by

postačovala iba formálna starostlivosť o dieťa na základe dohody rodičov dieťaťa, resp. starostlivosť zabezpečovaná inou osobou, takéto ustanovenie § 51 zákona by nemalo logiku a bolo by nadbytočné.“

71. Z ustanovenia § 30 písm. b) zák. č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že iný poistenec, v tomto prípade otec dieťaťa, pre účely priznania materského nesmie v priebehu poskytovania starostlivosti o dieťa dosahovať príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ z toho pracovného vzťahu, z ktorého si uplatnil nárok na materské. To však nevyučuje možnosť dosahovať príjem z iného pracovného vzťahu, t.j. z iného nemocenského poistenia, pričom súčasne, okrem tejto všeobecnej podmienky nároku na nemocenskú dávku, v danom prípade na materské, žiadateľ musí spĺňať aj ďalšie osobitné podmienky zákona, konkrétne podmienku prevzatia dieťaťa do starostlivosti po dohode s matkou a podmienku reálneho zabezpečovania starostlivosti tomuto dieťaťu.

72. Podmienka prevzatia dieťaťa do starostlivosti a následného poskytovania starostlivosti tomuto dieťaťu ustanovená v § 49 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. je splnená vtedy, ak otec dieťaťa fakticky, nielen formálne, prevezme dieťa do svojej starostlivosti. Spravidla ide o situáciu, kedy otec dieťaťa prerušuje svoju pracovnú činnosť, aby sa mohol o dieťa starať, a aby sa matka dieťaťa mohla vrátiť do pracovného procesu. Taktiež môže ísť o situáciu, že otec dieťaťa aj po prevzatí dieťaťa do starostlivosti vykonáva inú pracovnú činnosť, avšak v menšom rozsahu z hľadiska pracovného času ako pracovnú činnosť v pracovnom pomere, z ktorého si uplatnil nárok na materské.

73. Pri posudzovaní možnosti žalobcu poskytovať mal. dieťaťu starostlivosť zodpovedajúcu podmienkam poskytovania materského je pritom rozsah pracovnej činnosti žalobcu a počet pracovných hodín v jednotlivých mesiacoch strávených na pracovisku potrebné posudzovať v súvislosti s rozsahom jeho starostlivosti, ktorý vzhľadom na pripustenie možnosti vykonávania pracovnej činnosti poberateľom dávky, ale aj vzhľadom na starostlivosť druhého z rodičov, zjavne nie je absolútnym, teda predstavujúcim 24 hodín denne.

74. Splnenie zákonných podmienok je potrebné skúmať pri každom prípade individuálne, pričom treba mať na zreteli to, že výkon inej zárobkovej činnosti nie je prekážkou vzniku nároku na materské inému poistencovi, pokiaľ sú pracovné podmienky na výkon práce nastavené tak, aby za ich splnenia bolo možné poskytnúť dieťaťu adekvátnu starostlivosť. Nemožno akceptovať len formálne prevzatie dieťaťa do starostlivosti, a preto je žalovaná oprávnená a aj povinná v záujme zistenia skutočného stavu veci skúmať a vyhodnocovať, či konkrétna dohoda rodičov o prevzatí dieťaťa do starostlivosti iného poistenca je realizovateľná s prihliadnutím na okolnosti prípadu, ktoré sú tvorené aj možnosťami poskytovania starostlivosti dieťaťu v priebehu výkonu práce v domácom prostredí zamestnanca alebo pri výkone práce na čiastočný úväzok a či sa aj reálne táto dohoda rodičov napĺňa. Pri zohľadnení účelu zákona, účelu inštitútu materského, ako aj s prihliadnutím na zákonom stanovené podmienky pre iného poistenca ako je matka dieťaťa, ktorý prevzal dieťa do svojej starostlivosti, je logický záver a požiadavka žalovanej, aby osoba, ktorá sa chce starať o dieťa a uplatňuje nárok na materské preukázala, že prevzala tú časť starostlivosti, ktorú zabezpečovala matka dieťaťa a zároveň, aby preukázala, ako sa zmenila jej životná situácia v dôsledku starostlivosti o dieťa.

75. Žalovaná dopytom na zamestnávateľa žalobcu z evidencie dochádzky žalobcu zistila, že tento v septembri 2018 odpracoval 10 pracovných zmien v trvaní spolu 115 hodín, v októbri 2018 13 pracovných zmien v trvaní spolu 149,5 hodín, v novembri 2018 14 pracovných zmien v trvaní spolu 161 hodín, v decembri 2018 14 pracovných zmien v trvaní spolu 161 hodín a v januári 2018 15 pracovných zmien v trvaní celkom 172,5 hodín.

76. Kasačný súd má za to, že žalovaná ohľadom skutkového záveru o fiktívnosti deklarovaného prevzatia starostlivosti o dieťa žalobcom a o fiktívnosti jej následného poskytovania dospela na základe dostatočne zisteného skutočného stavu veci. Pri jeho vyhodnotení vychádzala nielen z obsahu predloženej pracovnej zmluvy, ale vykonala dopyt na zamestnávateľa žalobcu za účelom, aby zistila, či bola predmetná dohoda rodičov realizovateľná, keď z evidencie dochádzky žalobcu jasne vyplýva, že tento nevykonával prácu len na čiastočný úväzok, pričom z pracovnej zmluvy jasne vyplýva aj

skutočnosť, že žalobca vykonával prácu v „Continental Púchov“, a teda nemohol mal. dieťaťu poskytovať starostlivosť.

77. Rovnako nemožno opomenúť kompenzačný účel poskytnutia predmetnej nemocenskej dávky, keď účelom materského poskytovaného z nemocenského poistenia je kompenzovanie príjmu zo zárobkovej činnosti v dôsledku rôznych životných situácií. Vo vzťahu k materskému, ako dávky poskytovanej z nemocenského poistenia, zákonodarca predpokladá stratu alebo zníženie príjmu v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti iným poistencom. Žalovaná poukazovala tiež na to, že otec dieťaťa vykonáva naďalej zárobkovú činnosť. Za tejto situácie nenastala u žalobcu zmena životnej situácie. Z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že týždenný pracovný čas žalobcu z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého dňa 01. februára 2008 v znení dodatkov, ako z pracovnoprávneho vzťahu vzniknutého 02. októbra 2018 bol dohodnutý v rovnakom rozsahu, t.j. plný pracovný úväzok, pričom sa navyše jednalo o totožného zamestnávateľa a dosahoval príjem v porovnateľnej výške, akú dosahoval z pracovnej činnosti zakladajúcej nemocenské poistenie, z ktorého si nárok na materské uplatnil. Odporuje zmyslu a účelu zákona, aby bolo poskytnuté materské počas materskej dovolenky, resp. rodičovskej dovolenky v prípade otca dieťaťa, ak otec dieťaťa, ktorý deklaruje prevzatie dieťaťa do starostlivosti naďalej vykonáva závislú činnosť v podstate za tých istých pracovných podmienok, ktoré vylučujú, aby mohol poskytovať starostlivosť dieťaťu, čo je aj prípad žalobcu.

78. Z vyššie uvedeného vyplýva, že dňom prevzatia mal. dieťaťa do starostlivosti na základe dohody medzi rodičmi mal. dieťaťa žalobca formálne vykázal splnenie podmienok podľa § 30 a § 49 zák. č. 461/2003 Z.z. na priznanie nároku na materské. Podľa názoru kasačného súdu uzavretie nového pracovného pomeru u toho istého zamestnávateľa a za obdobných podmienok nemôže naplniť tzv. dohodu rodičov o prevzatí mal. dieťaťa do starostlivosti otca, nakoľko u žalobcu nedošlo k zmene jeho životnej situácie, ktorá by si vyžadovala kompenzáciu príjmu.

79. K námietkam žalobcu vo vzťahu k definícii pojmu starostlivosť a potrebe výkladu tohto pojmu v zmysle zák. č. 571/2009 Z.z. kasačný súd poukazuje na odseky 41 a 42 napadnutého rozsudku krajského súdu, kde sa krajský súd s možným výkladom tohto pojmu v zmysle zák. č. 571/2009 Z.z. riadne vysporiadal, s argumentáciou ktorou sa kasačný súd stotožnil.

80. Skutočnosť, že rozhodnutia, či už žalovaného alebo krajského súdu, nie sú odôvodnené podľa predstáv žalobcu však nemožno považovať za porušenie jeho práva, ak sú založené na správnych logických a odborných úsudkoch a argumentoch a sú vydané v súlade so zákonom, čo v prejednávanom prípade je splnené.

81. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu a s prihliadnutím na ustanovenie § 461 SSP dospel k záveru, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. S týmito sa kasačný súd stotožňuje v celom rozsahu.

82. Kasačný súd zároveň uvádza, že „Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu základné práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôžu byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 111/2017-17 z 8. marca 2017).

83. Vzhľadom na uvedené skutočnosti kasačný súd rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

84. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznal, keďže žalobca v tomto konaní nebol úspešný a u žalovanej nezistil dôvod, pre ktorý by mohol spravodlivo požadovať náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

85. Tento rozsudok kasačného súdu bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.